

Ettevõtlus- ja infotehnoloogiaministri 21. juuni 2022. a määruse nr 50 „Ida-Viru ettevõtluse investeeringute toetus“ ning majandus- ja infotehnoloogiaministri 9. juuni 2023. a määruse nr 33 „Ida-Virumaa väike- ja keskmise suurusega ettevõtjate investeeringute toetamise tingimused ja kord“ ja 19. juuni 2023. a määruse nr 35 „Ida-Viru ettevõtjate teadmusmahukate tegevuste toetus“ muutmise määruse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Määrus kehtestatakse perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seaduse (edaspidi *ÜSS2021_2027*) § 10 lõike 2 alusel.

Eelnõuga laiendatakse kolme Õiglase Ülemineku Fondist (edaspidi *ÕÜF*) rahastatava Ida-Viru ettevõtluse toetusmeetme sihtgruppi ja toetatavaid tegevusi ning leevendatakse tingimusi taotlemisele, võimaldamaks suuremat taotluste hulka ning seeläbi investeeringute mahu kasvu Ida-Virumaal. Muudetavad määrused on nii pealkirjas kui määruse tekstis esitatud vastuvõtmise kuupäevade kronoloogilises järjestuses. Muutmise vajadus tulenes taotlemisprotsessi käigus ilmnunud kitsaskohtadest ning riigiabiireeglite muutustest. Ida-Virumaale tehtavate investeeringute hulk ja maht ei ole olnud tasemel, mida määruste ettevalmistamise käigus oodati, mistõttu algselt kavandatud kitsendused investeeringute suunamiseks on osutunud liiga piiravaks. Pidades silmas ka piirkonna üldist atraktiivsust investeeringute sihtkohana, on iga investeering väga väärtuslik, et luua töökohti ning mitmekesistada piirkonna majandust. Sellest tulenevalt on lähenemist valdkondadele põhjalikult muudetud, minnes üle kitsalt piiritletud valdkondadelt laiapõhjalisemale lähenemisele, kus eraldi on esile toodud välistatud valdkonnad. Uus lähenemine võimaldab paindlikumat lähenemist taotluste menetlusel ja eeldatavalt aitab meelitada piirkonna majandust mitmekesistavaid ettevõtjaid.

Oluline on esile tuua, et projektide hindamiskriteeriumitesse varasemaga võrreldes leevendusi kavandatud ei ole, seega toetatavate projektide kvaliteedi osas langust oodata ei ole. Samuti eelistatakse hindamisel nii investeeringutoetuse kui ka teadusmahukuse puhul projekte, mis panustavad TAIE fookusvaldkondadesse. Ka see lähenemine ei ole varasemaga võrreldes muutunud. Kõik projektid peavad endiselt igal juhul olema kooskõlas põhimõttega „ei kahjusta oluliselt“ ja investeeringute puhul peab olema tagatud kliimakindlus.

Ida-Virumaa on traditsiooniline tööstuspiirkond, kus inimestel on tööstusettevõtetes töötamiseks vajalikud teadmised, kogemused ja harjumused. Seega, keskne roll piirkonna majanduse restruktureerimisel on töötleva tööstusel. Uute ettevõtete puhul on tähtis toetada arengut, mis järgib üleilmseid tehnoloogilisi suundumusi ning aitab Eestil saavutada kliimaeesmärke, sellistes valdkondades nagu näiteks keskkonna- ja keskkonnahoidlikud tehnoloogiad, taastuvenergia, ringmajandussektor, vesiniku tootmine vms. Teine prioriteet on IKT-sektori areng, mis tagab suureneva automatiseerimise ja digiteerimise kontekstis kohalike ettevõtete konkurentsivõime. Lisaks tuleb toetada sektoreid, mille tegevus mitmekesistab Ida-Virumaa majanduslikku struktuuri ning pakub tulevikukindlaid töökohti ka väljaspool tööstust:

mikroettevõtlus, tervishoid ja sotsiaaltöö, loomemajandus, sh filmitööstus, mis on piirkonnas juba tegev ja saab ainulaadse eelisena kasutada siinseid kaevandus- ja tööstuspaiku jms. Arengusuundumused kõigis nimetatud valdkondades tagavad elanikele töötamiseks mitmesuguseid võimalusi, meelitavad ligi talente, parandavad piirkonna üldist atraktiivsust ja kultuuriruumi jätkusuutlikkust ning kindlustavad selle piirkonna majanduse tulevikku.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ettevõtluse osakonna äriarenduse ja ekspordi valdkonna ekspert Kaupo Sempelson (625 6350, kaupo.sempelson@mkm.ee), sama valdkonna juht Andres Kikas (teenistussuhe lõppenud), ning sama osakonna tööstuse valdkonna ekspert Kaie Nurmik (639 7651, kaie.nurmik@mkm.ee) ja nõunik Kaarel Lehtsalu (715 3414, kaarel.lehtsalu@mkm.ee). Eelnõu ja seletuskirja juriidilist kvaliteeti kontrollis Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Gerly Lootus (639 7652, gerly.lootus@mkm.ee). Eelnõu ja seletuskirja keeletoimetas Justiitsministeeriumi õigusloome korralduse talituse toimetaja Airi Kapanen (airi.kapanen@just.ee).

Eelnõu väljatöötamisse olid kaasatud Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuse ettevõtluskonsultant Jaak Puistama ning vanemjurist Terje Kleemann.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kolmest paragrahvist.

2.1. Eelnõu §-s 1 esitatakse ettevõtlus- ja infotehnoloogiaministri 21. juuni 2022. a määruses nr 50 „Ida-Viru ettevõtluse investeringute toetus“¹ muudatused.

Eelnõu § 1 punktidega 1–3 muudetakse antava riigiabi liike, muutes VTA läbivalt kasutatavaks 80% toetusena.

Eelnõu § 1 punktiga 4 muudetakse § 7 lõike 2 punkti 2, et võimaldada investeringuid päikese- ja tuuleparkide rajamiseks, kui need on vajalikud projekti enda elektrivarustatuse tagamiseks. Vajadus sellise muudatuse järele tuleneb asjaolust, et mitmed töötleva tööstuse valdkonna projektid on soovinud installeerida tootmisüksuse osana päikesepaneeli või rajada tootmisüksuse kõrvale päikese- või tuulikupark, et varustada tootmist ennast taastuvelektriga. Seega toetab muudatus projektide terviklikumat elluviimist, sh kliimaneutraalsete energialahenduste kasutuselevõttu.

Eelnõu § 1 punktiga 5 toetatakse ettevõtjate projektide kvaliteetsemat ettevalmistust eelnõustamisele ja taotlema tulekul, võimaldades selleks konsultatsiooniteenuse hankimise kulu abikõlblikkust sh enne taotluse esitamist. Samuti on toetatav projekti ettevalmistamisega seonduv tegevus, nagu:

- tasuvusuuringute koostamine;
- hinnangute koostamine, et analüüsida kliimakindluse ja põhimõtte „ei kahjusta oluliselt“ järgimist;
- projekteerimine;
- taristu arendamine;
- võrkudega liitumine;

¹ [RT I, 29.07.2023, 2](#)

- toetuse saamisega seotud teavitamine.

Projekteerimine enne taotluse esitamist ei muuda veel investeeringut pöördumatuks ehk projekti koostamine ei kohusta kedagi ehitama. Seetõttu projekteerimine ei kahjusta ergutavat mõju ning mahub ettevalmistavate tegevuste alla (analoogselt lubade saamisega, mis on „tööde alustamise“ mõistes ära märgitud). Määruses on kinnisasja ost lisatud toetatava kuluna ning seda toetatakse artikli 14 alt. See ei tähenda, et sellele ettevõttele, kes taotleb projekti raames kinnisasja ostu, oleks juba projekteerimine eelnevalt tehtud. Määruses on loodud võimalus projekteerimise eelnevaks teostamiseks (näiteks kui ettevõttele on juba maa endal olemas), samuti on võimalus kinnisasja ostmiseks projekti raames, seega saab taotleja valida erinevate variantide vahel, mis tema projektis vajalik on.

Eelnõu § 1 punktidega 6 ja 8 muudetakse abikõlblikuks hoonestamata kinnisasja ost, osakaaluna kuni 10% investeeringu kogumahust või vastavalt ühissätete määrusele mahajäetud aladel ja varem tööstuslikus kasutuses olnud aladel, millel on hooned 15%. Varem ei olnud hoonestamata kinnisasja ost abikõlblik.

Eelnõu § 1 punktiga 7 sätestatakse piirang, et projekti ettevalmistavad tegevused võivad moodustada kuni 10% projekti abikõlblikust maksumusest.

Eelnõu § 1 punktiga 9 pikendatakse abikõlblikkuse perioodi lõpptähtaega 31. augustile 2026. aastal. See muudatus loob ajalist lisapaindlikkust projektide elluviimise lõpptähtaja kavandamisel nelja kuu ulatuses. Samuti luuakse võimalus ettevalmistavate kulude osas abikõlblikkuse perioodi varasem algus. Tulenevalt § 9 lg 3 võib taotluse rahuldamise otsuses olla märgitud ka varasem kuupäev. Teatud tegevustega võib olla alustatud (VTA saamise korral) ka enne taotluse esitamist.

Eelnõu § 1 punktiga 10 sätestatakse, milliseid tegevusi võib taotleja olla varem alustanud tagasiulatuvalt alates 1. jaanuarist 2021.

Eelnõu § 1 punktiga 11 leevendatakse maksimaalset toetussummat projektidele kogumahus kuni 55 miljonit eurot. Muudatuse tulemusena on võimalik taotleda sellises kogumahus projektidel edaspidiselt kuni 13 miljonit eurot toetust varasema 10 miljoni euro asemel, kuna see on riigiabi reeglite kohaselt lubatud. Muudatus toetab eelarve tõhusamat kasutust ning selliste suurprojektide kaasamist, mis loovad olulises mahus uusi töökohti, kuid kogumahult ei ole üle 55 miljoni euro.

Eelnõu § 1 punktidega 12, 13, 14 ja 19 muudetakse palgataseme nõudeid projektidele. Eesmärk on toetuse diferentseerimine sõltuvalt palgatasemest.

- Toetussumma 100 000 eurot ühe uue loodud töökohta kohta määratakse, kui töökohtade palgatase jääb alla sama valdkonna EMTAKi keskmist võrrelduna Eesti keskmisega.
- Projektidele palgatasemega 100–120% saab toetust taotleda 150 000 eurot ühe uue loodud töökohta kohta.
- Projektidele palgatasemega üle 120% saab toetust taotleda 300 000 eurot ühe uue loodud töökohta kohta.

Selle muudatuse eesmärk on stimuleerida uute investeerimisprojektide lisandumist, sealhulgas selliste, mille tulemusel luuakse töökohti, mille palgatase ei pruugi olla väga kõrge, kuid tööhõive kontekstis on ka sellised investeeringud põhjendatud ja abiks Ida-Viru majanduse arendamisel.

Säilib nõue saavutada pärast projekti elluviimist lisandväärtuse tase töötaja kohta § 4 lõike 4 punktis 2 sätestatu järgi, ja selle üks komponent on toetuse saaja tööjõukulud. Eeltoodu tõttu kustutatakse punktiga 15 ka § 13 lõike 1 punkt 26.

Eelnõu § 1 punktiga 15 muudetakse läbivalt toetatavaks tegevused VTA määruse alusel, toetusmääraga 80%. Kui toetust ei anta kooskõlas VTA määrusega, rakenduvad määruses sätestatud piirmäärad.

Eelnõu § 1 punktiga 16 määratakse omafinantseeringu määr, mis on vähemalt 35%, välja arvatud juhul kui toetust antakse kooskõlas VTA määrusega. Sel juhul on omafinantseering kuni 20%.

Eelnõu § 1 punktiga 17 kustutatakse taotleja nõudena teatud EMTAK koodide tegevusaladele vastavus, et laiendada taotlejate hulka, ja ning võimaldada toetust taotleda kõigil ettevõtjatel, kes ei lange õiglase ülemineku fondi määruses sätestatud piirangute alla.

Kui seni oli taotlemine võimalik vaid teatud valdkondade projektidele, siis nüüd on see avatud kõigile, välja arvatud projektidele järgmistes valdkondades: tuumajaamade tegevuse lõpetamine või nende rajamine; tubaka ja tubakatoodete valmistamine, töötlemine ja turustamine; raskustes olevad ettevõtjad, välja arvatud juhul, kui see on lubatud ajutiste riigiabi reeglite kohaselt, mis on kehtestatud erandlike olukordade käsitlemiseks, või vähese tähtsusega abi kontekstis, et toetada energiasüsteemi ümberkujundamise protsessi raames energiakulusid vähendavaid investeeringuid; fossiilkütuste tootmine, töötlemine, transport, jaotus, ladustamine või põletamine; põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük; hulgi- ja jaekaubandus, välja arvatud mootorsõidukite ja mootorrataste hooldus ja remont; hasartmängude ja kihlvedude korraldamine; finants- ja kindlustustegevus; programmeerimine, konsultatsioonid jms tegevused; juriidilised toimingud ja arvepidamine; peakontorite tegevus ja juhtimisalane nõustamine; reklaamindus ja turu-uuringud; rentimine ja kasutusrent; ajutise tööjõu rent.

Eelnõu § 1 punktiga 18 sätestatakse, et investeeringute puhul taristusse, mille kestvus on vähemalt viis aastat, on vajalik kliimakindluse analüüs. Kliimakindluse hindamine on vajalik siis, kui taristuinvesteeringuks on hoone/rajatise ehitamine ehitusseadustiku tähenduses. Kui tegemist on sisetöödega ehk värskendusremondiga, siis ei pea kliimakindlust hindama.

2.3 Eelnõu §-s 2 esitatakse majandus- ja infotehnoloogiaministri 9. juuni 2023. a määruse nr 33 „Ida-Virumaa väike- ja keskmise suurusega ettevõtjate investeeringute toetamise tingimused ja kord“² muudatused.

Eelnõu § 2 punktiga 1 täpsustatakse üldise grupierandi määruse alusel abi taotlemisel määruse alusel toetuse mitteandmise tingimusi ja vastava määruse artikli 1 lõigete loetelu, samuti vähese tähtsusega abi (edaspidi VTA määrus) osas. Täpsustus on vajalik, et oleks üheselt mõistetav, milliseid tegevusi ei toetata.

Eelnõu § 2 punktiga 2 muudetakse § 2 lõike 1 punktis olevat loetelu, täiendades seda § 6 lõike punktis 1¹ sätestatud toetatava tegevusega (kinnisasja ostmine ning hoonete ja rajatiste ehitamine), mis hõlbustab VKEdel alusinvesteeringu tegemist. Muudatus on vajalik, et lubada toetada ehitamist, varem see toetatav ei olnud. Ehitamise toetamine võimaldab VKEdel oma

² [RT I, 13.06.2023, 15](#)

tegevust parandada ja arendada. Määruse jõusoleku vältel on ilmnunud praktiline vajadus toetada ka ehitustegevust.

Eelnõu § 2 punktiga 3 muudetakse § 2 lõike 1 punktis 5 olevat loetelu täiendades seda § 6 lõikes 3 kolme lisandunud toetatava tegevusega, mis hõlbustavad VKEdel alusinvesteeringu tegemist.

Eelnõu § 2 punktiga 4 lisatakse lauses puudu olev sõna ja täpsustatakse selguse huvides, et toetatavad on ka projekti ettevalmistavad tegevused. Tegemist on tehnilise parandusega õigussätte senisesse sõnastusse.

Eelnõu § 2 punktiga 5 lisatakse toetava tegevusena kinnisasja ostmise ning hoonete ja rajatiste ehitamine, mis hõlbustab taotlejal alusinvesteeringu tegemist. Ehitamise all mõeldakse ka renoveerimist ja rekonstrueerimist ehitusseadustikus määratletud tähenduses, samuti ehitise laiendamist ja lammutamist. Rekonstrueerimine on samuti ehitusseadustiku mõttes ehitamine. Sellest tulenevalt on toetatav nii uue ehitise ehitamine kui olemasoleva renoveerimine, laiendamine ja vajadusel lammutamine.

Eelnõu § 2 punktidega 6 ja 9 lisatakse viide uuele lisandunud tegevusele, milleks on kinnisasja ostmise ja hoonete rajatiste ehitamine.

Eelnõu § 2 punktidega 7 ja 8 laiendatakse toetatavate tegevuste loetelu uute tegevustega, mis hõlbustavad taotleja alusinvesteeringu tegemist. Võimaldatakse toetada kliimakindluse hinnangu koostamist, investeeringut ettevalmistavaid tegevusi, nagu konsulteerimine, tasuvusuuringute läbiviimine ja tehnoloogiate võrdlemine ning hoonete ja rajatiste projekteerimine, tingimusel, et tegevuste kogumaht ei ületa 10% investeeringu abikõlblikust maksumusest. Samuti toetatakse hindamise tegemist põhimõtte „ei kahjusta oluliselt“ seisukohalt ja see peab mahtuma 10% sisse.

Projekteerimine enne taotluse esitamist ei muuda veel investeeringut pöördumatuks ehk projekti koostamine ei kohusta kedagi ehitama. Seetõttu projekteerimine ei kahjusta ergutavat mõju ning mahub ettevalmistavate tegevuste alla (analoogselt lubade saamisega, mis on „tööde alustamise“ mõistes ära märgitud). Määruses on kinnisasja ost lisatud toetatava kuluna ning seda toetatakse artikli 14 alt. See ei tähenda, et sellele ettevõttele, kes taotleb projekti raames kinnisasja ostu, oleks juba projekteerimine eelnevalt tehtud. Määruses on loodud võimalus projekteerimise eelnevaks teostamiseks (näiteks kui ettevõttele on juba maa endal olemas), samuti on võimalus kinnisasja ostmiseks projekti raames, seega saab taotleja valida erinevate variantide vahel, mis tema projektis vajalik on.

Eelnõu § 2 punktiga 10 lisatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ELT L 231, 30.06.2021, lk 159–706), artikli 64 lõike 1 punktist b tulenev piirang kinnisasja ostmise kulu abikõlblikkuse kohta, kuna määruse muudatusega lisandub abikõlblikuna ka vastav kulu 10% ulatuses, või vastavalt ühissätete määrusele mahajäetud aladel ja varem tööstuslikus kasutuses olnud aladel, millel on hooned 15% ulatuses.

Eelnõu § 2 punktiga 11 täpsustatakse seadme või masina rentimise tingimusi. Seadmete või masinate rentimise korral peab rentimine toimuma kapitalirendi vormis ja rendileping peab sisaldama abisaaja kohustust osta vara lepingu lõppedes välja. Piirang on vajalik, et tagada investeeringu edasine kasutamine.

Eelnõu § 2 punktiga 12 täpsustatakse olemasolevale ettevõttele uue toote tootmiseks või teenuse osutamiseks antud regionaalabi puhul abikõlblikud kulude arvestamise tingimusi. Uue toote tootmiseks või teenuse osutamiseks antud regionaalabi puhul peavad abikõlblikud kulud ületama vähemalt 200% uuesti kasutatava vara arvestuslikku väärtust.

Eelnõu § 2 punktidega 13 ja 14 täiendatakse määrust lisandunud toetatavate tegevuste abikõlblike kuludega. Lisandus kliimakindluse hinnangu koostamine, välise konsultandi kaasamise ning projekteerimise kulu. Nimetatud kulude osakaal võib olla kuni 10% projekti abikõlblikest kuludest.

Eelnõu § 2 punktiga 15 tunnistatakse määruse paragrahvi 7 lõike 10 punkt 1 kehtetuks. Muudatusega muutub kinnisasja omandamise kulu abikõlblikuks, mis varem oli abikõlbmatu.

Eelnõu § 2 punktiga 16 luuakse võimalus, et teatud kulud on abikõlblikud ka enne taotluse esitamist. Muudatus võimaldab seada taotluse esitamisel ka projekti varaseim alguskuupäev, seni oli võimalik vaid hilisema kuupäeva määramine.

Eelnõu § 2 punktiga 17 tehtav muudatus võimaldab käsitada abikõlblikuna kuni 12 kuud enne projekti algust koostatud kliimakindluse tagamise hinnangu koostamisega, konsulteerimisega või projekteerimisega seotud kulusid. Muudatus on vajalik, piiritlemaks, mis ajaraamis on ettevalmistavad tegevused toetatavad. Muudatus võimaldab kliimakindluse tagamise hinnangu koostamisega, konsulteerimisega või projekteerimisega alustada enne projekti algust. Projektide kiirema elluviimise eesmärgil on toetatavad viidatud ettevalmistavad kulud, mis on tehtud enne projekti algust

Eelnõu § 2 punktiga 18 täiendatakse tegevuste loetelu, mille puhul on rakenduvad toetuse määrad 45% ja 35%. Nimetatud määrad tulenevad üldise grupierandi määrase piirangutest, muul juhul, st VTA alusel on toetuse määr 80%.

Eelnõu § 2 punktiga 19 täpsustatakse tegevuste loetelu, mille puhul on toetuse maksimaalne osakaal abikõlblikest kuludest 80 protsenti. Kui aluseks on VTA, siis on maksimaalne toetuse määr kõigi tegevuste puhul 80%. Kui toetuse aluseks on üldine grupierandi määrus, on toetuse maksimaalne osakaal abikõlblikest kuludest 50 protsenti, mis kohaldub paragrahvi 6 lõike 3 punktides 3–9 esitatud tegevuste puhul.

Eelnõu § 2 punktiga 20 jäetakse välja taotlejale esitatud nõue, et tegevusala peab vastama teatud EMTAKi koodide tegevusaladele, et laiendada taotlejate hulka, võimaldades toetust taotleda kõigil ettevõtjatel, kes ei lange õiglase ülemineku fondi määrust tulenevate piirangute alla. Kui seni oli taotlemine võimalik vaid teatud valdkondade projektidele, siis nüüd on see avatud kõigile, välja arvatud projektid järgmistes valdkondades: tuumajaamade tegevuse lõpetamine või nende rajamine; tubaka ja tubakatoodete valmistamine, töötlemine ja turustamine; raskustes olevad ettevõtjad, välja arvatud juhul, kui see on lubatud ajutiste riigiabi reeglite kohaselt, mis on kehtestatud erandlike olukordade käsitlemiseks, või vähese tähtsusega abi kontekstis, et toetada energiasüsteemi ümberkujundamise protsessi raames energiakulusid vähendavaid investeeringuid; fossiilkütuste tootmine, töötlemine, transport, jaotus, ladustamine

või põletamine; põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük; hulgi- ja jaekaubandus, välja arvatud mootorsõidukite ja mootorrataste hooldus ja remont; hasartmängude ja kihlvedude korraldamine; finants- ja kindlustustegevus; programmeerimine, konsultatsioonid jms tegevused; juriidilised toimingud ja arvepidamine; peakontorite tegevus ja juhtimiselane nõustamine; reklaamindus ja turu-uuringud; rentimine ja kasutusrent; ajutise tööjõu rent.

Eelnõu § 2 punktiga 21 kehtestatakse täiendav kliimakindluse nõue taotluse koostamisele, juhul kui see kohaldub, st ehitustegevuse puhul. Varem polnud ehitamine toetatav, mistõttu tekkis vajadus lisada kliimakindlusega seotud nõuded seoses ehitamise toetamisega. Muudatus tuleneb kliimakindluse hindamise nõudest, mis ehitamise puhul on kohustuslik. Kliimakindluse hindamine on vajalik siis, kui taristuinvesteeringuks on hoone/rajatise ehitamine ehitusseadustiku tähenduses. Kui tegemist on sisetöödega ehk värskendusremondiga, siis ei pea kliimakindlust hindama.

Eelnõu § 2 punktiga 22 kehtestatakse lisanõue taotluse koostamisele, kui tegu on ehitustegevusega.

Eelnõu § 2 punktiga 23 kehtestatakse lisanõue lähtuda taotluse koostamisel juhistest, mille järgi hinnata kliimakindlust. Viidatud nõue on vajalik selguse ja taotlemise sujuvuse tagamiseks.

Eelnõu § 2 punktiga 24 võimaldatakse taotlejal taotleda toetust mitmele projektile korraga, et meetme vahendid võimalikult kiiremini kasutusele võtta. Oluline on, et raha jõuaks Ida-Virumaa majandusse, mistõttu oli ka seni kehtinud ühe projekti piirang liiga piirav.

Eelnõu § 2 punktiga 25 laiendatakse nõuetele vastavuse ulatust seoses kliimakindluse hinnangu nõude lisandumisega määrusesse.

2.2. Eelnõu §-s 3 esitatakse majandus- ja infotehnoloogiaministri 19. juuni 2023. a määruse nr 35 „Ida-Viru ettevõtjate teadmismahukate tegevuste toetus“³ muudatused.

Eelnõu § 3 punktiga 1 võimaldatakse toetust anda edaspidi ettevõtjatele, kelle tegevus ei olnud seni nimetatud EMTAKi koodide loetelus. Muudatus võimaldab märkimisväärselt laiendada toetuse sihtrühma. Muudatus on vajalik, et suurendada potentsiaalset taotlejate hulka, seeläbi tihedamat konkurentsi ja tugevamate projektide rahastamist. Kui seni oli taotlemine võimalik vaid teatud valdkondade projektidele, siis nüüd on see avatud kõigile, välja arvatud ÖÜFi välistused.

Eelnõu § 3 punktiga 2 laiendatakse toetuse andmise aluseks olevaid riigiabi liike, et võimaldada toetuse paindlikumat ja mitmekesisemat kasutamist.

Eelnõu § 3 punktiga 3 täiendatakse § 2 lõikega 2¹, mis määratleb mõiste „tõhus koostootmine“. Nimetatud terminit kasutatakse eelnõuga muudetavas § 2 lõike 2 punktis 3.

Eelnõu § 3 punktiga 4 lisatakse terminite loetellu uus termin „taastuvallikatest toodetud energia“ koos selgitustega. Termin määratlemine suurendab selgust nii taotlejate kui ka taotluse menetlejate hulgas.

³ [RT I, 20.06.2023, 9](#)

Eelnõu § 3 punktiga 5 täpsustatakse, et toetatavad on tugitegevused, mis on seotud uue toote, teenuse või tehnoloogia esmakordseks tööstuslikuks kasutuselevõtuks vajamineva teadmusmahuka pilootaristu rajamisega. Tugitegevuste toetamine parandab projektide õnnestumise tõenäosust ja on seega põhjendatud.

Eelnõu § 3 punktiga 6 täpsustatakse antava riigiabi liiki, mille alusel teadmusmahuka pilootaristu rajamist toetatakse. Suurettevõtja puhul on abikõlblikud üldise grupierandi määruse artikli 2 punktis 51 nimetatud investeeringud materiaalsesse või immateriaalsesse varasse seoses uut majandustegevust soodustava alginvesteeringuga, mille puhul peab uuel majandustegevusel olema olemasolevast tegevusest erinev EMTAK kood.

Eelnõu § 3 punktiga 7 täiendatakse § 7 lõigetega 6¹–6³. Täiendused täpsustavad pilootaristu rajamise tingimusi, et edendada energia tootmist taastuvallikatest. Abi võib anda ainult seoses uute või uuendatud tootmisvõimsuste rajamisega, mille korral on ühtlasi vajalik tagada kooskõla grupierandi määruse asjakohaste artiklitega (41 ja 47). Oluline on seejuures täiendus, et tulenevalt õiglase ülemineku fondi määruse artiklist 9, ei ole toetatav maagaasi kasutamine.

Eelnõu § 3 punktiga 8 täiendatakse § 8 lõigetega 4¹ ja 4². Täiendustega määratakse, et kõik investeeringukulud, mis tehakse grupierandi määruse artikli 41 alusel, on abikõlblikud. Sellega tagatakse selgus ja üheselt mõistetavus kulude abikõlblikkuse asjus. Lisaks sätestatakse, mis alusel tuleb arvestada abikõlblikke kulusid, kui abi andmise aluseks on grupierandi määruse artikkel 47.

Eelnõu § 3 punktiga 9 täpsustatakse, et suurettevõtjate puhul on § 7 lõike 1 punktis 5 nimetatud tegevuse elluviimisel grupierandi määruse artikli 14 alusel immateriaalse vara kulud abikõlblikud kuni 50% ulatuses alginvesteeringu kõigest abikõlblikest investeerimiskuludest.

Eelnõu § 3 punktiga 10 lisatakse § 8 lõige 8¹. Täiendusega määratakse, et maa ja hoonete rentimise puhul peab rendileping kestma suurettevõtjate puhul vähemalt viis aastat ning väike- ja keskmise suurusega ettevõtja (edaspidi *VKE*) puhul vähemalt kolm aastat pärast investeerimisprojekti eeldatavat lõpuleviimise kuupäeva. Lõike lisamise eesmärk on tagada investeeringu säilimine ja kestlikkus, ilma sätteta oleks see mitmeti tõlgendatav.

Eelnõu § 3 punktiga 11 täiendatakse § 8 lõikega 13¹. Kui toetust antakse üldise grupierandi määruse artikli 2 punkti 51 alapunkti a alusel uue kõrgema lisandväärtusega toote tootmise abil ettevõtja tegevuse mitmekesistamiseks, on määruse lõikes 2 nimetatud kulud abikõlblikud. Tingimuseks on, et need kulud ületavad vähemalt 200% uuesti kasutatava vara arvestuslikku väärtust, mis on registreeritud tööde algusele eelneval majandusaastal. Muudatusega soodustatakse ettevõtjate tegevuse mitmekesistamist, mis on üks õiglase ülemineku protsessi eesmärkidest. Et mitmekesisuse mõiste oleks selgelt arusaadav, on see määratletud kulude osakaaluga.

Eelnõu § 3 punktiga 12 seatakse piirmäärad, kui tööstuslikult võetakse esimest korda kasutusele uus toode, teenus või tehnoloogia või taotletakse toetust projekteerimiseks, infrastruktuuri arendamiseks, võrkudega liitumiseks ja selle tugitegevuseks. Toetuse maksimaalne osakaal abikõlblikest kuludest on 45 protsenti väikeettevõtja korral, 35 protsenti keskmise suurusega ettevõtja korral ja 25 protsenti suurettevõtja korral. Paragrahv 7 lõike 1 punkti 5 alusel saab toetust taotleda VTA määruse, üldise grupierandi määruse artikli 14 ja artiklite 41 ja 47 alusel.

Eelnõu § 3 punktiga 13 täiendatakse § 10 lõigetega 8¹–8².

Täiendusega määratakse maksimaalsed toetuse osakaalud üldise grupierandi määruse artikli 41 alusel. Toetus on 45 protsenti, kui toetust taotletakse kooskõlas üldise grupierandi määruse artikli 41 lõike 7 punktiga a ning 30 protsenti, kui toetust taotletakse kooskõlas üldise grupierandi määruse artikli 41 lõike 7 punktiga b. Toetuse osakaalu suurendatakse 20 protsendi võrra väikeettevõtjale antava abi korral ja 10 protsendi võrra keskmise suurusega ettevõtjale antava abi korral.

Üldise grupierandi määruse artikli 47 alusel on määrad on järgnevad:

- 1) 60 protsenti väikeettevõtja korral;
- 2) 50 protsenti keskmise suurusega ettevõtja korral;
- 3) 40 protsenti suurettevõtja korral.“;

Täiendusega luuakse selgus, kui palju mingi tegevuse lõikes on kulud abikõlblikud. Määrad tulenevad üldise grupierandi määruse maksimaalsetest lubatud määradest.

Eelnõu § 3 punktiga 14 viiakse sisse tehniline parandus tagamaks kooskõla käesoleva eelnõu § 3 punktiga 1.

Eelnõu § 3 punktiga 15 täpsustatakse, et kliimakindluse hindamine on vajalik ainult taristuinvesteeringute puhul, kui teadmismahuka piloottaristu kestvus on vähemalt viis aastat. Senises sõnastuses oli võimalik nõuet laiemalt tõlgendada, näiteks ka tootearenduse tegevuste puhul.

Eelnõu § 3 punktiga 16 viiakse sisse tehniline parandus „ei kahjusta oluliselt“ põhimõtte ja kliimakindluse hinnangu osas.

Eelnõu § 3 punktiga 17 kaotatakse nõue, et toetuse maksmise eelduseks on vastava aruandeperioodi vahe- või lõpparuande esitamine ja kinnitamine rakendusüksuse poolt. Nimetatud muudatus võimaldab maksete paindlikumat menetlemist.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas järgmiste Euroopa Liidu määrustega:

1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ELT L 231/159).
2. Euroopa parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/1056, millega luuakse Õiglase Ülemineku Fond (ELT L 231/1).
3. Euroopa Komisjoni määrus (EL) 1407/2013, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L 352/1).
4. Komisjoni määrus (EL) nr 651/2014 ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks (ELT L 187/1).

4. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisel on põhiroll Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutusel, kes nõustab taotlejaid, võtab vastu taotlusi, analüüsib kas toetuse andmine on riigiabi või vähese tähtsusega

abi, teeb vastavuskontrolli ja korraldab hilisemat hindamist, teeb otsuseid, maksab välja ja vajaduse korral nõuab tagasi toetusi.

Muudatusel puudub vahetu mõju riigieelarve tuludele või kuludele võrreldes meetme senise rakendamisega.

5. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

6. Eelnõu koostöölastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati eelnõude infosüsteemi kaudu koostöölastamiseks Rahandusministeeriumile, Kliimaministeeriumile, Haridus- ja Teadusministeeriumile, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile, Euroopa Komisjonile, perioodi 2021–2027 seirekomisjonile ja Riigi Tugiteenuste Keskusele ning arvamuse avaldamiseks Õiglase Ülemineku juhtkomisjonile, Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutusele, Ida-Viru Ettevõtluskeskusele ja Ida-Viru Investeeringute Agentuurile. Laekunud märkustega arvestamise tabel on lisatud seletuskirjale (lisa).

Lisa. Märkustega arvestamine

Kooskõlastaja	Märkus	Arvestatud/mittearvestatud
Rahandus-ministeerium	1. Eelnõu § 1 p 2 ja § 2 p 8: ettevalmistavate tegevustena on lisatud (vastavalt) „projekteerimine ja ehitusprojekti koostamine“ ning „hoonete ja rajatiste projekteerimine“. Vastavalt eelnõule võib taotleja nende tegevustega alustada enne taotluse esitamist Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutusele (edaspidi EIS) ja selliste tegevuste toetamiseks võib anda vähese tähtsusega abi. Ettepanek seletuskirjas täpsemalt selgitada, miks nimetatud tegevustega alustamine enne taotluse esitamist ei tekita riigiabi ergutava mõju küsimust. Palume ka selgitada, kuidas kinnisasja ostmine (mis eelnõu kohaselt on nüüd ka lubatud) on juba investearvu osa (ehk et kinnisasja ei tohi osta enne taotluse esitamist EISile), aga projekteerimine, mis võiks toimuda pärast kinnisasja ostu, on ettevalmistav tegevus, millega võib alustada enne taotluse esitamist.	Arvestatud. Seletuskirja täiendatud.
	2. Eelnõu § 3 p 6 (kehtiva määruse § 7 uus lg 6 ¹): ettepanek on selguse huvides kirjutada viited üldise grupierandi määruse artikkel 41 lõigetele lahku, sest vastasel korral võib sättest aru saada, et pilootaristu rajamine peab vastama kõigile artikkel 41 lõigetes 1a kuni 4a toodud tingimustele (nt „... artikli 41 lõigetes 1a, 2, 3, 4 või 4a sätestatud...“).	Arvestatud.
	3. Eelnõu § 3 p 12 (kehtiva määruse § 10 uus lg 8 ¹): vastavalt üldise grupierandi määruse artikkel 41 lõikele 8 oleks võimalik VKEdel puhul toetuse määra suurendada kuni 20 protsendipunkti võrra – palume kaaluda, kas see oleks asjakohane.	Arvestatud.
	4. Eelnõu § 3 p 12 (kehtiva määruse § 10 uus lg 8 ²): ka siin oleks vastavalt üldise grupierandi määruse artikkel 47 lõigetele 8 ja 9 võimalik toetuse määra suurendada (nt suurettevõtjale maksimaalselt 45 protsendini abikõlblikest kuludest).	Arvestatud.
	5. Lisaks tehnilised parandusettepanekud seletuskirja kohta:	Arvestatud.

	<p>a. § 1 eelnõu seletuskirjas on selgituses eelnõu punktide 9, 10, 11 ja 15 kohta (selgituse viimase lõigu viimane lause) mõned ekslikud viited eelnõu punktidele, s.o eelnõu punktiga 7 ei korrigeerita § 5 lõike 5 sõnastust (tundub olevat ekslik tekst) ja punkti 10 asemel peaks olema viide eelnõu punktile 15;</p> <p>b. § 3 eelnõu seletuskirjas puudub selgituses eelnõu punkti 12 kohta selgitus § 10 uue lõike 8² kohta;</p> <p>c. seletuskirja osa 3: viidatud on komisjoni määrusele 360/2012 (s.o nn üldhuviteenuste VTA määrus), kuid sellist määrust pole eelnõudes mainitud – tegelikult peaks viitama komisjoni määrusele (EL) nr 1407/2013.</p>	
Riigi Tugiteenuste Keskus	1. Palun kontrollida viide eelnõu § 3 punktis 10 (§ 8 lg 13.1) - viide peaks olema üldise grupierandi määruse artikli punkti 51 alapunktile a (punkti 51a ei ole olemas, vaata näiteks võrdluseks üldise grupierandi määruse art 2 alapunkt 39a, mis on olemas).	Arvestatud.
	2. Palun lisada seletuskirja selgitus ka eelnõu § 3 punkti 12 selle osa kohta, millega lisatakse § 10 lg 8.2 (art 47 alusel toetuse piirmäärad).	Arvestatud.
	3. Seletuskirja kolmandas peatükis (eelnõu vastavus EL õigusele) viidatakse mh määrusele (EL) 360/2012, kuid selle alusel üheski muudetavas määruses toetust ei anta. Palun kustutada.	Arvestatud.
EIS	Esitas sõnastusettepanekud.	Arvestatud.
Regionaal- ja Põllumajandus-ministeerium	Lisada seletuskirja täiendus, et mahajäetud aladel (sarnaselt varem tööstuslikus kasutuses olnud aladega, millel on hooned) on see piirmäär 15 %.	Arvestatud.
	Lammutamine ja ehitise laiendamine lähevad ka ehitamise mõiste alla. SK-sse võiks selguse mõttes need ka lisada, kui ei ole eraldi soovi neid välistada.	Arvestatud.
	Palun arvestada sarnaselt suurinvesteeringu meetmega VKE investeeringu puhul CPR erandit: mahajäetud aladel ja varem tööstuslikus kasutuses olnud aladel, millel on hooned, on see piirmäär 15 %.	Arvestatud.

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda	<p>1. Eelnõuga laiendatakse kolme Ida-Viru ettevõtluse toetusmeetme sihtgruppi ja toetatavaid tegevusi ning leevendatakse tingimusi taotlemisele, võimaldamaks suuremat taotluste hulka ning seeläbi investeeringute mahu kasvu Ida-Virumaal. Kuna kõik need muudatused on suunatud taotlejate ringi laiendamisele ja taotlemise lihtsamaks/kasulikumaks muutmisele, siis on muudatused positiivsed ja Kaubanduskoda toetab neid muudatusi.</p>	
	<p>2. Ida-Viru ettevõtluse investeeringute toetuse määruse § 10 lõike 2 punkti 2 kohaselt suurim toetuse võimalik summa ei tohi olla suurem kui üldise grupierandi määruse artikli 2 punktis 20 toodud valemi alusel projektile kogumahus vähemalt 55 miljonit eurot. Palume kaaluda ettepanekut, et Ida-Viru ettevõtluse investeeringute toetuse määruse § 10 lõike 2 punktis 2 kirjeldatud projektide toetusmäär tõsta 30%-ni abikõlblikest kuludest ning määrata maksimaalseks toetussummaks 50 mln eurot ning siduda need lahti § 10 lõigetes 4-6 toodud uute töökohtade loomise kriteeriumitest. See tähendab, et edaspidi projektid, mille maht on selline nagu määruse § 10 lg 2 p 2 kirjeldab, saaksid ka toetust maksimaalselt 50 mln eurot ja et toetuse maksimaalne osakaal abikõlblikest kuludest on 30% sõltumata sellest, kas luuakse toetuse abil uusi töökohti. Täna ei ole võimalik saada toetust riskide alandamiseks suurematele investeeringutele. Suurinvesteeringud on väga kapitalimahukad, mis loovad suurt lisandväärtust, kuid mitte tingimata palju uusi töökohtasid. Samas tekib suurte tööstusinvesteeringute korral iga otsese töökoha loomisel lisaks 4-5 kaudset töökohta. Selleks, et selliseid suurinvesteeringuid Ida-Virumaale tuleks, on mõistlik nende puhul arvesse võtta suurt kapitalikulu ja loodavat lisandväärtust.</p>	<p>Mitte arvestatud. Töökohtade loomine on Õiglase Ülemineku Fondi üks eesmärkidest, millest loobuda ei ole võimalik, samuti seavad riigiabi reeglid piirangud toetusmääradele.</p>